

Uzņēmējdarbības vides raksturojums Preiļu novadā 2017

Pēc oficiālās statistikas, Latvijas valsts ekonomika 2017. gadā kļuvusi „siltāka”, sekmējot bezdarba līmeņa pazemināšanos, darba algas pieaugumu un inflācijas paaugstināšanos.

Lursoft dati liecina, ka jauno uzņēmumu skaits palielinājies 57 Latvijas pašvaldībās, 4 tas palicis nemainīgs, savukārt 58 pašvaldībās atspoguļojusies vispārējā tendence valstī jauno uzņēmumu skaitam samazināties. Valstī kopumā tika reģistrēti 10210 jauni uzņēmumi, kas ir zemākais rādītājs kopš 2009. gada. Joprojām jauno uzņēmumu ir mazāk novados, kas ir tālāk no galvaspilsētas un lielajām pilsētām.

Preiļu novadā biznesa vide ir mainīga - uzņēmumi gan reģistrējas, gan likvidējas, gan tiek pirkti un pārdoti.

Salīdzinot ar 2016. gadu, kad tika reģistrēti 11 uzņēmumi un likvidēti 43 uzņēmumi, situācija 2017. gadā bija daudzsolāka - jaunreģistrēto uzņēmumu skaits gandrīz divkārojās - 21, savukārt, likvidēto uzņēmumu skaits samazinājās līdz 31 uzņēmumam. Joprojām no Valsts ieņēmumu dienesta un Uzņēmumu reģistra tiek izslēgti uzņēmumi, kas ilgstoši neveic saimniecisko darbību un noslogo reģistru sistēmas.

Jaunreģistrēto uzņēmumu nozares Preiļu novadā bija - lauksaimniecība, mājdzīvnieku barības ražošana, mežizstrāde, transporta pakalpojumi, metālapstrāde, mēbeļu ražošana, automobiļu apkope un remonts, iznomāšana, gaļas pārstrāde un konservēšana, kā arī mazumtirdzniecība specializētajos un nespecializētajos veikalos.

Iepriecina fakts, ka bezdarba līmenis Preiļu novadā samazinās. Uz 2017. gada 31. decembri tas bija 9,2%, bet valstī kopumā bija 63 121 bezdarbnieks un bezdarba līmenis 5,2%. Neskatoties uz to, ka bez darba Preiļu novadā bija 565 cilvēki, uzņēmēji norāda uz darba spēka trūkumu kokapstrādē, būvniecībā, šūšanas un pārtikas ražošanā, pakalpojumu sfērā un citās jomās.

Eiropas Savienības līdzfinansējums veicina būvniecības sektora darbības paplašināšanos visā valstī un tur arī visizteiktāk jūtams darba roku trūkums.

Vēl viena aktuāla problēma gan valstī, gan Preiļu novadā ir darbaspēka novecošanās, kas var ierobežot darba devēja iespējas un jau ļoti tuvā nākotnē kļūt par nopietnu bremzējošu faktoru uzņēmumu attīstībai un izaugsmei.

Preiļu novada ekonomikas balsts joprojām ir veiksmīgā a/s „Preiļu siers” darbība, šūšanas uzņēmumu „VS TEK” un FIRMAS „JATA” darbība, kas ir novada

eksportējošie uzņēmumi. Tā kā Latvijas tirgus ir mazs, lielākas perspektīvas attīstīties ir tādiem uzņēmumiem, kuri vērsti uz eksportu. Turpina augt arī SIA „Manco Energy Latgale”, attīstot iekuru skalu un malkas ražošanu eksportam. Vairāk nekā 40 % novada uzņēmumu ir lauksaimniecības uzņēmumi, kuri aktīvi izmanto ES finansējumu saimniecību modernizācijai. Paralēli attīstās arī bioloģiskās saimniecības, kuru kopskaits tuvojas 50. Šodienas patērētājs ir kļuvis izglītotāks un prasīgāks attiecībā uz pārtiku, ko lieto, tādēļ bioloģisko produktu noieta tirgi palielinās.

Novada uzņēmējiem tiek sniegts gan informatīvs, gan izglītojošs, gan finansiāls atbalsts.

Preiļu novada Uzņēmējdarbības centrā tiek uzklaustītas gan esošo uzņēmēju problēmas un analizētas iespējas paplašināt darbības jomas, gan notiek darbs ar cilvēkiem, kuri domā par savas pirmās biznesa idejas īstenošanu. Prieccē fakts, ka uzņēmumus dibina personas pirmo reizi un biznesa vidē nāk klāt jauni „spēlētāji”. Gada laikā klātienē sniegtas vairāk nekā 60 konsultācijas par jautājumiem, kas saistīti ar biznesu.

Pašvaldības lielākais finanšu atbalsta instruments uzņēmējdarbības veicināšanai - Mazo vidējo komersantu un saimnieciskās darbības veicēju projektu līdzfinansēšanas konkurss, kurā 2017. gadā tika iesniegti 12 projekti. No tiem tika īstenoti 9, viena projekta īstenošanas laiks tika pagarināts, bet divi uzņēmumi paši pārtrauca līgumu. Projektu līdzfinansēšanai tika izmantoti vairāk nekā 10 000 EUR.

Laika periodā no 2011. gada līdz 2017. gadam konkursā kopumā saņemti 49 uzņēmēju projekti, no kuriem atbalstīti 48 projekti, realizēti (uz 2018. gada 1. janvāri) ir 43 projekti par kopējo summu 122 231,14 EUR, no kuriem Preiļu novada pašvaldības atbalsts ir 51 693,67 EUR.

Preiļu novada 5 uzņēmumi 2017. gadā saņēma nekustamā īpašuma nodokļa atlaides par kopējo summu 4478,02 EUR.

Uzņēmējdarbības centrs regulāri rīko izglītojošus seminārus un mācības gan esošo, gan jauno uzņēmēju kompetenču un zināšanu pilnveidei. Semināri tika rīkoti vidēji 1 reizi mēnesī, piesaistot zinošus lektoros par šādām uzņēmējiem svarīgām tēmām:

- Finanšu atbalsta iespējas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai
- EPS praktiskā lietošana
- Biznesa mārketinga un prezentēšana interneta vidē
- Saruna par sadarbību ar virtuālo tirgu SVAIGI.LV
- Kā gūt peļņu un dot labumu sabiedrībai. Sociālā uzņēmējdarbība

- No idejas līdz produkta veiksmīgam iznākumam
- ALTUM- valsts atbalsts uzņēmējdarbības attīstībai
- Stresa noturība. Tu pats esi enerģijas avots
- Informatīvi semināri par nodokļu aktualitātēm, NVA pakalpojumiem, BI programmu un SEZ

Ik gadu uzņēmējdarbības centrā e-prasmju nedēļas ietvaros tiek rīkotas mācības IT prasmju pilnveidošanai. Semināros jaunas zināšanas un informāciju ieguva vairāk nekā 300 uzņēmēji.

2017. gadā tika izstrādāts Preiļu novada domes nolikums “Par mājražotāju, amatnieku, zemnieku un dārzkopju gadatirgus rīkošanu Preiļos”, kas nosaka kārtību gadskārtējos mājražotāju un amatnieku tirdziņos.

Joprojām kuplāk pārstāvētie ir Rudens un Pavasara tirgi, kā arī novada svētku laikā rīkotā Tirgus iela, bet preilēnieši pie kārotām lietām un gardumiem tiek arī Līgo un Ziemassvētku tirdziņos, kas ir ar mazāku tirgotāju piedāvājumu. Gada laikā mājražotāju un amatnieku tirdziņos pavisam kopā piedalījušies aptuveni 400 tirgotāji - gan vietējie, gan citu reģionu zemnieki, amatnieki, mājražotāji un pārtikas ražotāji.

Sadarbībā ar NVA Preiļu filiāli pirmo reizi tika noorganizēta akcija „Atrodi savu darba devēju”, ar mērķi dot iespēju darba ņēmējam satikties ar potenciālo darba devēju. Šāda iniciatīva tiks turpināta arī nākotnē.

Jau trešo gadu Uzņēmējdarbības centrs koordinēja dalību pasākumā „Uzņēmēju dienas Latgalē”, kurās piedalījās 5 Preiļu novada uzņēmēji:

SIA Evromaster.lv, Aija Zīmele ar zīmolu „Bērnības zeme”, Kristaps Určs ar zīmolu „KU mēbeles”, „Jašas podu” saimniece Kristīne Nicmane, keramiķe Sintija Logina ar „Piece of Touch” un Preiļu novada Tūrisma un informācijas centrs.

Preiļu novada stends, pateicoties šo uzņēmēju radošajai izdomai un Kristapa Urča rūpīgi izgatavotam izstādes aprīkojumam, ieguva vienu no trim balvām - «Labākā reklāma».

Gada laikā tika koordinēts darbs arī uzņēmēju dalībai citās izstādēs - RIGA Food, Latgales dienās Rīgā u.c.

Paralēli esošajiem un topošajiem uzņēmējiem, tiek attīstīts darbs ar novada jauniešiem, lai iedrošinātu viņus uzsākt savu uzņēmējdarbību - tiek organizētas lekcijas par biznesu gan lauku jauniešiem LLKC rīkotajās mācībās, gan vidusskolas posma skolēniem.

Atsaucību ieguvušas ikmēneša uzņēmēju tikšanās, kurām 2017. gadā tika izraudzīts jauns modelis uzņēmēju un pašvaldības sadarbības platformas veidošanai - katru mēnesi tika rīkotas tikšanās pie kāda no uzņēmējiem, lai uzņēmēji vairāk iepazītu viens otra pieredzi un attīstītu iespējamo sadarbību. 2017. gadā notika četras šāda formāta tikšanās un gūtais ir ļoti nozīmīgs visas Preiļu novada uzņēmējdarbības vides attīstībai. Ar savu pieredzi neskopojās padalīties vīngliemežu audzētava „Ošu mājas”, SIA „Evro Wood” īpašnieks Pāvels Romanovs, SIA „Preiļu slimnīca” administrācija (valdes priekšsēdētāja Iveta Stare) un viesu mājas „Magones” saimniece Irēna Kjarkuža.

Pašvaldības dalība Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konkursā «Pašvaldību atbalsta pasākumi uzņēmējdarbības sekmēšanai» vainagojās ar godpilno 1. vietu Latgales reģionā un balvu 5000 EUR.

Uzņēmējdarbības centrs savu aktivitāšu dažādošanai un pilnveidošanai sadarbojas ar Finanšu institūciju Altum, Nodarbinātības valsts aģentūras Preiļu filiāli, Lauku atbalsta dienesta Dienvidlatgales reģionālo pārvaldi, Valsts ieņēmumu dienestu, Latgales reģiona uzņēmējdarbības centru, Latvijas bioloģiskās lauksaimniecības asociāciju, Latvijas lauku konsultācijas un izglītības centra Preiļu biroju, LLU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļu, Latvijas tirzniecības un rūpniecības kameru, Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un veselības institūtu, Jauno uzņēmēju klubu „Jobs and Society” un citām institūcijām.

Lai pateiktu sirsnīgu „paldies” par ieguldījumu uzņēmējdarbības attīstībā, reizi gadā tiekamies uzņēmēju un lauksaimnieku ballē, kur neiztrūkst arī vērtīgu sarunu un labas mūzikas.

Vēlējums Jaunajā gadā visiem, kas domā par savu izaugsmi, par pārmaiņām un attīstību savā dzīvē:

“Katru dienu mums tiek doti akmeņi. Tikai no mums atkarīgs, vai ceļam tiltus vai sienas no tiem.”

Ineta Liepniece,

Preiļu novada uzņēmējdarbības konsultante

Uzņēmējdarbības centrs Preiļu novada pašvaldībā darbojas kopš 2011. gada, ar mērķi veicināt uzņēmējdarbības attīstību un jaunu uzņēmumu veidošanos Preiļu novadā, veicinot inovatīvu ar paaugstinātu pievienoto vērtību produktu un pakalpojumu izveidi.